

„Az alkotókat nem fogadta kegyeibe az időjárás” — ezzel az eufemisztikus közhellyel jól jellemezhetjük A mosoly országa próbakörülményeit, ha e szépítés az őszi hideget, az éneklésre kiváltképp alkalmatlan erős szelet, s az időről időre elerődöt esőt jelenti. A frakos urak még jobban jártak, a vékony túllós hölgyek azonban didegve játszottak estelente. Egy fényes bécsi bála európai ruhában érkezik a távoli Kína nagykövete, Szu-csong herceg, azaz Ilosfalvy Róbert. Próbát van csak, meg zord idő, így nem mindig teljes hangon, csak markíroz. A mikrofonok, s a mikroportok beállítását csak próbálgatják még, időnként kihagy a hangosítás, ám ez a fényes tenorhang ilyenkor is jól hallható a nézőtér távoli pontjain is, mintha nem is volna szüksége az elektromos technikára, hiszen van önkéntes énektéchnika. A lépcsőkön ruganyosan, könnyedén lépked, ki gondolta, hogy már 62 éves?

— Igazán remek hangban van — állítok be öltözőjébe —, hogy tartja karban magát? Adottság ez, vagy tudatos tréning eredménye?

— Az adottságait a szüleitől kapja az ember. Én édesanyámtól örököltem a kiegyensúlyozott, jó idegrendszeremet, édesapámtól a szerepelné vágyást. A hangomat talán mindkettőjüktől. hiszen mindketten kórusban énekeltek. Ugyanakkor egy énekesnek, s különösen egy tenornak, nagyon fontos, hogy hogyan él. Fontos a testi kondíció, szinte sportzerű életmódot kell el-

Arcok A mosolyból Szu-csong: Ilosfalvy Róbert

ni; az éjszakázás nagyon káros. A másik nagyon fontos dolog, hogy az ember mindig csak olyan szerepet vállaljon el, ami pályájának abban a szakaszában fejleszt, és nem megerőlteti. Ezt akkor a legnehezebb megtartani, ha valaki a kezdeti nehézségeken már túl van,

s kap ajánlatokat, de a hangja még nem eléggé teherbíró.

— Ön mindig tudta, hol a hárta?

— Hogy idáig elértem, s ma is énekelek, ez azt bizonyítja, hogy igen.

— Ön elsősorban operatén, de most egy operett főszerepében lép föl. Énekelte már Szu-csongot?

— Hát persze! 1983 és '84 nyarán Pesten, a Zichy-kastély udvarán. Akkor Breitner Tamás vezényelt, és ugyancsak Pitti Katalin volt az egyik Liza.

— Mennyiben más szabad levegőn énekelni, mint zárt teremben?

— Egészen más. Most például kifejezetten hűvös van; vigyáznunk kell. Ám egyébként is, minden légáramlat befolyásolja a hang terjedését. Nekünk nehézséget jelent az is, hogy rosszul „jön vissza a hang”, nehezen tudjuk kontrollálni magunkat. Ebben a testmikrofon, a mikroport sokat segít.

— Ön olyan fiatalos, hogy meg kell kérdezem, mik a tervei a jövőre?

— Új szerepem nem lesz a jövő évadban, tovább éneklek a régi szerepeimet: Otellót, Radamest, Bánk bánt. Sok helyen énekeltem már életemben, de a Szegedi Nemzeti Színházban még soha. Megkerestem Gregor Józsefet, és szó van róla, hogy Otellót és Radamest énekelek majd, vendégként.

M. T.

„Lolo dikhlo...”

— Tudjátok-e, mit jelent ez a szó: nemzetiség?

— Béke — mondja egy tizenéves forma, bogárfeke szernű fiú bizonytalanul. Gyűlés, gyülekező — vágja rá magabiztosan egy gondör hajú kislány a csatából.

— S mit jelent az: haza?

— Az otthonunkat. A házat, amiben lakunk — mondják néhányan.

— Melyik ország a ti hazátok?

— Magyarország — hangzik kórusban a válasz.

— Szeretnétek-e, ha lenne Cigányország?

— Igen, az gyönyörű lenne. Rengeteg szép házzal, sok-sok virágoskerttel — mondja álmodozva Ildikó. Mi építkezünk, és lesz nem sokára olyan vécénk is, amit le lehet húzni — dicsekszik egy dundi, szép arcú leányka. Az egyik kisfiú pedig büszkén meséli, hogy neki a szülei nemrég márványos farmeröltönyt vásároltak. Kiderül, hogy Zsuzsáéknak sok disznójuk van otthon, Pali anyukája pedig a Defagnál egész jól keres. Mindenki látott már ezerforintost, gyorsan el is meséli, milyen színű és mi látható rajta. Én nem mennék hozzá magyar fiúhoz — mondja egy csikófarkas kislány, és megperdül, hogy a fodros szoknya felperdül. Nekem csak egy gyerekem lesz — szögezi le egy másik hajadon, közben nagyot kuncog, mintha szégyellené, hogy ilyenekről beszélünk. Én már jártam Andreáéknál látogatásban, ők a városban laknak és gyönyörű lakásuk van. Hozzánk nem szoktak eljönni az osztálytársaim, mert félnek, hogy megverik őket a cigányok. Mi szoktunk templomba is járni — mondja a márványfarmeres kisfiú, majd összesíti a kezét, letérdel, bemutatja, hogyan kell imádkozni. Kérésre cigányul imádkozik mind a húsz gyerek, a dundi a Miatyánkban is citál magyarul néhány sort. Én nem tudok cigányul — mondja a kicsi szégyenkezve —, ezt a nyelvet már anyukám sem tudja beszélni.

— A cigánytábor hetedik alkalommal rendeztük meg most itt Székhaton, a Bartók Béla Művelődési Központ alkotházában — meséli Hajdú Géza, a tábor vezetője. Javarást ugyanazok a gyerekek jönnek el minden nyáron. Jobb híján olvasótábornak nevezzük ezt a tiznapos együttélést, de bevallom, nem a cigány irodalommal, vagy nyelvvel foglalkozunk itt. Inkább a szociális létezés formáit gy-

akorlatjuk a cigánygyerekekkel, a higiénához kapcsolódó szokásokat próbáljuk velük megkedveltetni, a helyes viselkedésre igyekszünk őket megtanítani.

— Ha vége ennek a tíz napnak, a gyerekek visszatérnek ugyanabba a környezetbe, ahonnan jöttek. Vajon tudják-e ott folytatni az itt tanultakat?

— Nem engedjük el a gyerekek kezét év közben sem. Cigányklub működik a dorozsmai művelődési házban. Minden csütörtökön délután eljönnek a gyerekek a klubfoglalkozásra. A lányokat főzni, varrni tanítjuk. Külön tusolót alakítottunk ki a cigánygyerekek számára, s ők egyre inkább igénylik, hogy rendszeresen tisztálkodjanak.

— A szülőikkel milyen a kapcsolat?

— Eleinte nem nagyon lelkesedtek sem a klubért, sem a táborért, nem értették, mit akarunk. Most már örülnek, hogy foglalkozunk a gyerekekkel. Egyik apukával néhány napja éppen amiatt volt konfliktusom, mert nem hoztuk el idén gyermekét a táborba. Lassan ott tartunk, hogy kiváltság ide eljönni.

— Igyekszik-e a táborvezetők azon lenni, hogy a cigányság a saját kultúráját megtartsa és ápolja?

— Megmondom őszintén, egyelőre ez a bizonyos saját kultúra visszahúzó erőként működik az asszimilációban. Úgy gondolom, először meg kell tanítani ezt a nemzetiséget arra, hogyan kell a magyarokkal együtt élni. Aztán akik már kiemelkedtek addigi környezetükből, azok majd gondoskodnak arról, hogy a cigány kultúra hagyományait ápolják, tovább örökössék. Sajnos, a viselkedési szokásaikról, sajátos törvényeiről le kell mondanunk, különben sohasem fogadják be őket az itt élők. Akiknek egyébként van lehetőségük, hogy belekóstoljanak a civilizáltabb életformába, azok közül sokan képesek rendezettebb körülményeket teremteni maguk és a családjuk számára. Az igényt erre már gyerekkorban el kell kezdeni kialakítani. Erre való többek között ez a tábor is.

A szép új ruhába öltöztetett, csillogóan mosott hajú fiúk, lányok kéresemre búcsúzóul harsogva éneklnek a dalt: „Lolo dikhlo, hoj, hoj, hoj / Tella leste varisoj” — ami magyarul valami ilyesmit jelent: „Piros kendő, mi, mi, mi / Van alatta valami...”

Pacsika Emília

Honismereti tábor

A Bartók Béla Művelődési Központ Gyálaréti Művelődési Centruma augusztus 14—19 között néprajzi-honismereti tábort szervez, amelynek célja a Szeged-Gyálaréti még fellelhető tárgyi emlékek felkutatása, összegyűjtése, rendszerezése, a település múltjának hagyományainak feltárása. A tábor bentlakásos, helye: Szeged-Szentmihálytelek, Vörös Hadsereg u. 50. Az érdeklődők augusztus 10-ig jelentkezhetnek a Bartók Béla Művelődési Központ portáján (Szeged, Vörösmarty u. 3., telefon: 12-060).

A résztvevők nyilatkozata

Veszélyben a néptáncfesztivál?

A fesztivál jövőjéért érzett aggodalmuknak adtak hangot a július 20. és 30. között Szegeden rendezett XII. Nemzetközi Szakszervezeti Néptáncfesztivál résztvevői. A közel 600 táncos, koreográfus és szervező nevében fontosnak tartjuk az alábbiak közlését.

A szegedi nyár e rangos eseménysorozatáról — amely mind a külföldi, mind a hazai résztvevők elismerését kivívta — ismét bebizonyosodott, hogy méltán került a CIOFF (Amatőr Néptáncosok Nem-

zetközi Szervezete) rendezvényei sorába. A szegedi találkozó sajátossága, hogy a néptáncbemutatók mellett olyan tematikus táncjáték születik, amely a népi hagyományokban fellelhető közös népszokásokra épül, s az egyetemes értékeket mutatja be a népzene és a néptánc nemzetközi nyelvén. Az egyedülálló produkció alapját a magyar folklórkola te-remtette meg, melynek út-törő módszerei az európai folklór fejlődését is előmozdíthatják. A fesztivál ugyanakkor a béke és ba-

rátság záloga, több száz fiatal közös élménye, több tízezer néptánc kedvelő értékes szórakozása, amely nemcsak saját kultúránk felmutatását, de más nemzetek hagyományainak megismerését is jelenti.

Épp ezért nemzetközi és nemzeti értékek egyaránt fűződnek a fesztivál megőrzéséhez. Amikor megköszönjük a jelen fesztiválhoz nyújtott anyagi és erkölcsi támogatást, felhívunk mindenkit, aki ezért a egyszerű ügyért tenni tud, és akar, hogy támogatásával segítse a XIII. Nemzetközi Szakszervezeti Néptáncfesztivál létrejöttét 1991-ben. Bízunk abban, hogy 1995-ben, a Világkiállításra és a rendezvény képviseli majd a magyar néptánc kultúrát.

Nemzetközi Szakszervezeti Néptáncfesztivál Rendezőbizottsága

Megkérdeztük

Mit kap (kér) vissza a katolikus egyház Szegeden volt iskoláiból?

— E kérdésre most még nem tudok válaszolni — mondta Gyulay Endre, szeged-csanádi megyéspüspök. — Semmiféle megállapodás nincs még erről az egyházzal és az állam között, de csak készülődés van még az az egyházi törvény is, ami talán ezt a kérdést is szabályozza. Addig csak álmodozni lehet, de a hívek által fizetett havi húsz forint egyházi adóból amúgy sem lehetne az iskolákkal járó sokféle kiadást fedezni. A kérdés második része ugyanis az, hogy visszaadja-e az állam az épületeinket, vagy vissza kell vásárolni. Reálisan tervezni csak ennek ismeretében szabad.

— Egyáltalán hány iskola működött-e tudnának itt a városban megbirkózni?

— Az iskolánövérsek rendje egy leányiskolát, a piaristák egy fiú középiskolát képesek lennének működtetni. Annak ellenére, hogy egyének kezdeményezésére egy vallásos iskolamozgalom elindult Szegeden, jelenleg azt tartom megvalósíthatónak, amit Glatz miniszter it-jártakor mondott: világ-

nézetileg semleges iskolákat kialakítani. Ebben a dologban a tankönyvek jelentik a legnagyobb akadályt. Mert a párt földadta ugyan a mindenkire kötelező materialista, ateista szemlélet kinyilvánítását, de a tankönyvek azért még ezzel vannak tele. Előrelépést ezen a téren kellene először kivívni.

— Az állami iskolákban húsz ezer, az egyháziakban ezeröttszáz forintjába kerül az államnak egy diák. Nyilván e tekintetben is igazságosabb elosztásra lenne szükség.

— Ma a katolikus iskolákban tandíjat kell fizetni, a kollégiumi és egyéb ellátás költségeit a szülők fedezik. A tanárok ugyanakkor az államosításkor megállapított fizetést kapják — a hivatalos anyagi ráfordítás tehát minimális. Más tekintetben is rettenő nagy különbség van a szerzetesi és a világi iskolák között. A világi tanár leadja az óráit, és hazamegy a családjához. A szerzetes éjjel-nappal a tanítványok között van, csak a tanítás-

nak él, Istennek ajánlott szolgálatot teljesít. Ezt a — többek között erkölcsi, közösségbeli — többletet egy világi tanár nem képes megadni.

— Püspök úr! Ha lesznek végül is egyházi iskolák, hol, milyen épületekben?

— Építeni épületet nem is pénz az egyháznak, de nem is ez a megoldás. Jogilag kellene rendezni a problémát, hisz az iskoláinkat anélkül vették el, hogy arról a népet vagy bárkit megkérdezték volna. Az alsóvárosi templomnál a Miasszonyunkról elnevezett szegény iskolánövérsek rendeznek olyan épületeket működtet, melyben az óvodától a tanítóképzőig minden megtalálható volt. A nővéreket egy éjszaka egy szál ruhában elvitték onnan, az épületet pedig — ami most a tanárképző iskolához tartozik — teljes fölszereléssel államosították. De ez csak egy példa, jóval többről van itt szó, akár csupán Szegeden is. Ezért mondom: átfogó, tiszteletteljes rendezésre van szükség.

Balogh Tamás

Hová tűnt a „vezér”?

hoz ülni a megbízott vezérigazgatóval, Sponner Jenővel. Nincs még hivatalos értesítés a kezében arról, hogy mi lesz a nagyvállalat sorsa, így minisztériumi papír nélkül „nyilatkozni” sem tud — tért ki többször is a kérdés elől.

A Kenderiparban, a nagyvállalat üzemi lapjában mindenesetre, ha nem is érdemi, de egyfajta „kortes” információt mégis csak találtunk:

... hiába mondják a minisztérium vezetői Sponner Jenő megbízott vezérigazgatónak, hogy cselekedjen úgy mindenben, irányítsa úgy a munkát, végezze úgy a soron következő feladatokat, mint ha kineveztek volna, tudniuk kellene, hogy azért ez mégsem az igazi... Arra viszont jó, hogy lejá-

rassa a trösztöt a bankok, a kereskedelmi partnerek előtt... A gondokból való kilábalás egyik fontos eleme éppen az lenne, hogy kifelé jó képet tudjunk mutatni magunkról... De miért csak kifelé? — kérdezhetnénk. Arról nem is beszélve, ennek nem éppen az a módja, hogy a tájékoztatást (többször is) kérésre újságíró kérdéseire elől kiterjünk! Ugyanis, minisztériumi levél ide, vagy oda, úgy gondoljuk, megbízott vezetőként is illik elképzelésekkel, tájékozottsággal bírni a vállalat jövőjét illetően.

Az mindenesetre biztos, hogy a levél állítólag tegnap délelőtt megérkezett. Hogy mi áll benne? Azt csak a „vezér” tudja, mert átvéve a küldeményt, gyorsan eltávozott vidékre. A megbeszélte riportidőpont így érvénytelen — gondolom. Legközelebb hirtelen kereshetjük... ha... ha nem adjuk fel!

R. G.